

ارتباط رعایت اصول روابط انسانی از سوی استادان با انگیزه پیشرفت ورزشی دانشجویان تربیت بدنی

یوسف یاوری^{۱*} - مهدی بشیری^۲ - فرهاد خوشنویس^۳ - اکرم فریدی^۴

۱. دانشیار مدیریت ورزشی، گروه علوم ورزشی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران ۲. استادیار مدیریت ورزشی، گروه علوم ورزشی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران ۳. کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، گروه علوم ورزشی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران ۴. کارشناس مدیریت ورزشی، گروه علوم ورزشی، دانشگاه شهید مدنی

آذربایجان، تبریز، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۰۹/۱۰، تاریخ تصویب: ۱۳۹۵/۰۴/۰۳)

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی ارتباط بین رعایت اصول روابط انسانی توسط استادان و مربیان با انگیزه پیشرفت ورزشی دانشجویان تربیت بدنی بود. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان دختر و پسر رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان (۲۵۲ نفر) بود که ۱۶۰ نفر به صورت تصادفی، پرسشنامه‌های رعایت اصول روابط انسانی گوهری (۱۳۸۵) و انگیزه پیشرفت ورزشی یا ورزش‌گرایی گیل و دیتر (۱۹۸۸) را تکمیل کردند. از آزمون t مستقل و تحلیل واریانس یک‌راهه برای مقایسه بین گروه‌ها و از آزمون ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین متغیرها در سطح معناداری $P \leq 0/05$ استفاده شد. نتایج نشان داد هرچند هر دو متغیر رعایت اصول روابط انسانی و انگیزه پیشرفت ورزشی میانگین امتیاز بالاتر از مقدار متوسط بود، اما بین رعایت اصول روابط انسانی و انگیزه پیشرفت ورزشی و خرده‌مقیاس‌های آن رابطه معناداری وجود ندارد. براساس نتایج مشاهده شد که سابقه ورزشی دانشجویان با رعایت اصول روابط انسانی و نیز انگیزه پیشرفت رابطه معناداری دارد ($P < 0/05$). همچنین تفاوت معناداری در میانگین امتیاز ابعاد پیروزی‌گرایی و هدف‌گرایی انگیزه پیشرفت ورزشی بین دانشجویان دختر و پسر مشاهده شد ($P < 0/05$). دیدگاه دانشجویان در مورد رعایت اصول روابط انسانی براساس سال ورودی آنها نیز متفاوت بود. به نظر می‌رسد انگیزه پیشرفت ورزشی دانشجویان تربیت بدنی به عوامل دیگری غیر از رعایت اصول روابط انسانی توسط استادان آنها مرتبط باشد، اما با توجه به اهمیت موضوع اصول روابط انسانی رعایت اصول روابط انسانی توسط استادان همواره مورد تأکید بوده و بی‌شک در پیشرفت سایر ابعاد زندگی و تحصیل دانشجویان تأثیرگذار خواهد بود.

واژه‌های کلیدی

استادان، پیشرفت ورزشی، دانشجویان تربیت بدنی، روابط انسانی، ورزش‌گرایی.

مقدمه

حیات اجتماعی محصول ارتباط انسانی است. وجود هر اجتماعی با پیدایش شبکه روابط انسانی آغاز می‌شود و بر مبنای همین روابط استمرار می‌یابد. از نظر روان‌شناسی اجتماعی، انسان‌ها نیاز شدیدی به داشتن روابط عاطفی و روحی با یکدیگر دارند. ارتباط بین انسان‌ها گاهی به معنای عام یعنی برقراری ارتباط اشاره دارد و گاهی هم به معنای خاص به کار می‌رود که ارتباطی مثبت و سازنده بوده و برای طرفین ارضاکنده و تأمین‌کننده نیازهای آنان است (۱). روابط انسانی؛ مفهوم وسیعی دارد و هر نوع رابطه‌ای بین دو فرد، دو گروه، فرد و گروه، سازمان و فرد و غیره را شامل می‌شود (۲). روابط انسانی، مجموعه‌ای از فعالیت‌ها و تعاملاتی است که موجب تأمین نیازهای افراد شده و به‌عنوان نیاز انسانی، بین انسان‌ها مشاهده می‌شود (۳). نکته اصلی در ارتباط، داشتن زبان مشترک یا مجموعه‌ای از رفتارها، مجاری ارتباط و ... است که در نهایت می‌توان از طریق آن، با دیگران ارتباط برقرار کرد. موضوع ارتباط، در زندگی انسان‌ها بسیار پراهمیت بوده و از مؤثرترین بخش‌های زندگی یک فرد است (۴).

رفتار انسانی از اساسی‌ترین عوامل شکل‌دهنده رفتار سازمانی است. برای شناخت سازمان یا هر نظام آموزشی لازم است رفتار سازمانی افراد دقیقاً بررسی شود. در واقع اهمیت روابط انسانی در هر سازمان آموزشی انکارناپذیر است، زیرا فرایند انجام کار را تسهیل می‌کند تا افراد و کارکنان آن سازمان به‌نحو مطلوب انگیزه و فعالیت‌های شغلی خود را بهبود بخشند. ریشه بسیاری از مشکلات فردی و سازمانی و اجتماعی در کمبود ارتباطات مؤثر، نقص سیستم ارتباطی، یا به‌طور کلی در سوء تعبیر ارتباطی نهفته است. روابط انسانی زمینه‌های انگیزش و رشد فرد را فراهم می‌سازد و همین احساس رشد، سبب رضایت و خشنودی

افراد می‌شود. تمام این حالات، زمینه‌ساز بهبود و ارتقای روحیه می‌شود و میل به زیستن و کار و تلاش را افزایش می‌دهد (۱). در یک نظام آموزشی همچون دانشگاه، روابط بین دانشجویان و استادان می‌تواند بهبود انگیزه و پیشرفت دانشجویان را به‌همراه داشته باشد. به‌نظر می‌رسد که هر چه نگرش دانشجویان نسبت به روابط انسانی استادان، مثبت‌تر باشد، انگیزه پیشرفت بیشتری را از خود نشان می‌دهند (۵). بسیاری از صاحب‌نظران به جنبه روابط انسانی استادان اهمیت بیشتری می‌دهند و عقیده دارند که روابط انسانی استادان تأثیر و اهمیت ویژه‌ای در رشد شخصیت و میزان پیشرفت دانشجویان دارد. آنان بیان می‌دارند که استادان باید گرم و انعطاف‌پذیر باشند که در چنین حالتی دانشجویان احساساتشان را بیشتر بیان می‌کنند، به‌راحتی در بحث‌های کلاسی شرکت کرده و احساس استقلال می‌کنند (۶).

مطالعات در زمینه تأثیر محیط روانی نشان می‌دهد که تقریباً ۳۰ درصد از میزان شناخت فراگیران و عملکرد رفتاری آنها مربوط به محیط روانی کلاس است (۷). مدرسان برای ایجاد فضایی که دانشجویان را به‌صورت اعضای یک جامعه منسجم یادگیری شکل دهد و قالب‌ریزی کند، نسبت به دانشجویان توجه دلسوزانه و آمیخته با محبت نشان می‌دهند، به نیازها و احساسات عاطفی آنها توجه دارند و به اجتماعی کردن آنها می‌پردازند، دانشجویان نیز در عمل غیر از یادگیری‌های درسی از رفتار و منش مدرسان خود الگو می‌گیرند و در زندگی شخصی پیاده می‌کنند (۷). در همین زمینه، نتایج تحقیق گوهری (۱۳۸۵) نشان داد که نگرش دانشجویان نسبت به رعایت اصول روابط انسانی توسط اعضای هیأت علمی و کارکنان منفی است (۵). همچنین، تورانی و یزدانی (۱۳۸۸) گزارش کردند مدیرانی که اصول روابط انسانی را رعایت کرده‌اند و

در ورزش رقابت‌جویی نامیده می‌شود (۱۴). به عقیده مارتنز^۴ (۱۹۷۶) میل رقابت‌جویی برای پیشرفت در شرایط مسابقه عنصر اساسی ارزشیابی اجتماعی است. اگرچه تعریف مارتنز از رقابت‌جویی بر وجود معیارها و مقایسه و ارزشیابی توسط دیگران تأکید دارد، برخی ورزشکاران بدون توجه به معیارهای بیرونی از سطح انگیزش پیشرفت در حد رقابت با خود برخوردارند. به نظر می‌رسد انگیزش پیشرفت بر بسیاری از رفتارها، افکار و احساسات از جمله انتخاب نوع فعالیت، تلاش برای پیگیری اهداف و پشتکار به دنبال مواجهه با شکست تأثیر دارد (۱۵). افراد رقابت‌جو نسبت به افراد غیررقابتی تعبیر و تفسیر متفاوتی از موقعیت و شرایط ورزش دارند و نوع ادراک آنها از این شرایط رقابتی بر رفتار آنها مؤثر است (۱۶). پیروزی‌گرایی به اشتیاق شخص برای برنده شدن و حس پیروزی به واسطه مقایسه خود با دیگران گفته می‌شود. میل به برنده شدن، پیروزی و شکست دادن حریف مقابل یکی از دیدگاه‌های ورزشکاران، به‌ویژه جوانان ورزشکار است. پیروزی‌گرایی اگر به‌عنوان مهم‌ترین عامل برای ورزشکاران در نظر گرفته شود، به سبب فشار ناشی از رقابت درون‌گروهی، تأثیرات روان‌شناختی ورزشی زیانباری را به همراه خواهد داشت. یکی دیگر از خرده‌مقیاس‌های انگیزش پیشرفت که بر هنجارهای عملکردی تأثیر دارد، هدف‌گرایی است که در واقع انتخاب اهدافی برای برتری و بهتر بودن از دیگران است (۱۳). هدف‌گرایی به‌طور ضمنی به عملکرد و تلاش‌های فرد برای دستیابی به اهداف ازپیش‌تعیین‌شده اشاره دارد. براساس یافته‌های گیل^۵ (۱۹۸۸) ورزشکاران در کل انگیزش پیشرفت بیشتری نسبت به غیرورزشکاران دارند. همچنین، آرکین و ماریوما^۶ (۱۹۸۲) در تحقیقات خود در خصوص انگیزش پیشرفت، نشان دادند که افراد دارای انگیزش پیشرفت بالا تمایل دارند

به‌وضوح یا درک نقش، تمایل یا انگیزش و همچنین فنون ارزیابی و سازگاری محیط آشنا هستند، نسبت به مدیرانی که فقط به توان، حمایت سازمانی و اعتبار تصمیم‌گیری اهمیت می‌دهند، بهره‌وری بیشتری دارند (۸). کشاورزی و طالع‌پسند (۱۳۸۷) نیز در تحقیق خود میزان کاربرد مؤلفه‌های مدیریت روابط انسانی توسط مدیران مدارس را ارزیابی و در نهایت میزان کاربرد مهارت‌های هفت‌گانه روابط انسانی این مدیران (مهارت ارتباطات، خودآگاهی، خودپذیری، انگیزش، اعتماد، خودآشکارسازی و مدیریت تعارض) را بیشتر از سطح متوسط گزارش کردند (۹).

از طرفی انگیزش؛ ساختاری است فرضی که برای توصیف نیروهای درونی یا بیرونی به کار می‌رود و نیت یا جهت، شدت و پایداری رفتار را ایجاد می‌کند (۱۰). موضوع انگیزش، به‌ویژه انگیزش پیشرفت عبارت است از نیاز به تسلط یافتن در کارهای سخت، دستیابی به کمال، غلبه بر مشکلات و موانع، بهتر از دیگران عمل کردن و احساس غرور از موفقیت (۱۱). انگیزش اصلی‌ترین عنصر شخصیت انسان است. این خصیصه فعالیت‌های انسان را هدایت می‌کند و سبب می‌شود که فرد کم و بیش فعال باشد. بدون میل برای موفقیت، دیگر توانایی‌ها و خصیصه‌های روان‌شناختی تأثیر چندانی روی عملکرد موفق افراد ندارند (۲۰۱۳). انگیزه پیشرفت نقش مهم و اساسی در یادگیری دارد و موتور حرکت فرد برای رفتارهایی است که به یادگیری بهتر و مؤثرتر منجر می‌شود (۱۲). انگیزش پیشرفت ورزش و خرده‌مقیاس‌های آن از جمله عوامل اثرگذار بر عملکرد و شرکت در فعالیت‌های ورزش به‌شمار می‌آیند. انشل^۳ در واژه‌نامه خود انگیزش پیشرفت را نوعی انگیزش تعریف می‌کند که به شیوه‌ای کاملاً مؤثر فرد را به شرکت در فعالیتی تحریک می‌کند (۱۳). انگیزش پیشرفت

4. Martines, R.
5. Gill
6. Arkin & Marioma

1. Motivation
2. Achievement motivation
3. Anshel, Mark H.

روش‌شناسی

با توجه به ماهیت موضوع، روش تحقیق مطالعه حاضر، توصیفی از نوع همبستگی است که داده‌های آن به صورت میدانی جمع‌آوری شد. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان دختر و پسر رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان به تعداد ۲۵۲ نفر (۱۰۶ دختر و ۱۴۶ پسر) است. حجم نمونه تحقیق، با استفاده از جدول کرجسی و مورگان ۱۶۰ نفر در نظر گرفته شد. برای اندازه‌گیری متغیرهای رعایت اصول روابط انسانی و انگیزه پیشرفت ورزشی، از پرسشنامه رعایت اصول روابط انسانی گوهری (۱۳۸۵) (۵) و پرسشنامه انگیزه پیشرفت ورزشی یا ورزش‌گرایی^۱ (SOQ) گیل و دیتر (۱۹۸۸) (۱۱) استفاده شد. پرسشنامه رعایت اصول روابط انسانی شامل ۳۰ سؤال از نوع لیکرت ۵ گزینه‌ای (۱=کاملاً مخالفم تا ۵=کاملاً موافقم) در زمینه رعایت اصول روابط انسانی تهیه و تدوین شده است. این ابزار شاخص‌هایی همچون احترام، علاقه‌مندی، رفتارهای تبعیض‌آمیز، انتظارات نامعقول، پاسخ به مراجعان، آگاهی و کارایی، مهارت علمی، توجه به نظرها و نیازها و رابطه انسانی استادان را ارزیابی می‌کند. پایایی این پرسشنامه در پژوهش تورانی و یزدانی (۱۳۸۸) (۸) برابر با ۰/۹۱ گزارش شده است و در مطالعه حاضر نیز پایایی این ابزار در یک مطالعه راهنما بر روی ۳۰ نفر دانشجوی و به روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۹۵ به دست آمد. پرسشنامه انگیزش پیشرفت ورزشی شامل ۲۵ سؤال بوده و از سه خرده‌مقیاس رقابت‌طلبی، میل به پیروزی، هدف‌گرایی تشکیل شده است. این پرسشنامه به صورت مقیاس لیکرت ۵ امتیازی (۱=کاملاً مخالفم تا ۵=کاملاً موافقم) است. محاسبه همسانی درونی و ضریب همبستگی آزمون-آزمون مجدد برای رقابت‌گرایی ۰/۸۹ و

که شکست‌های خود را به عدم تلاش و کوشش و ناستواری ویژگی‌های قابل کنترل شخصی نسبت دهند. در مقابل افراد دارای انگیزش پیشرفت پایین تمایل دارند که شکست خود را به ناتوانی و ویژگی‌های شخصی نسبتاً پایدار نسبت دهند، در نتیجه از لغزش‌های مربوط به توجه و در نهایت از عملکرد ضعیف رنج نمی‌برند و تمایل زیادی به خود تحقیق نشان نمی‌دهند (۱۷).

با توجه به مسائل مطرح‌شده روابط انسانی می‌تواند یکی از شاخص‌های مهم پیشرفت‌های کمی و کیفی دانشگاه‌ها باشد و وجود نگرش مثبت دانشجویان نسبت به نوع روابط انسانی استادان و اعضای هیأت علمی می‌تواند به عنوان عامل مؤثری در علایق و انگیزه پیشرفت آنان محسوب شود. نوع برخورد استادان و مربیان در تعامل با دانشجویان می‌تواند نوع نگرش آنان را به تحصیل و ورزش تعیین کند. تحقیقات انجام‌گرفته بیانگر این است که نوع روابط انسانی در دانشگاه‌ها، عامل مؤثر در ارتقای کیفی و انگیزه علم‌آموزی جوانان به‌شمار می‌آید. با توجه به توضیحات مذکور و همچنین نبود دانش و اطلاعات کافی در مورد چگونگی و نحوه رفتارهای استادان و مربیان با دانشجویان تربیت بدنی و تعیین ارتباط آن با انگیزه پیشرفت ورزشی آنان، بررسی ارتباط رعایت اصول روابط انسانی با انگیزش پیشرفت ورزشی دانشجویان تربیت بدنی حائز اهمیت خواهد بود. از این رو محقق درصدد پاسخ به این پرسش اساسی است که آیا اعضای هیأت علمی دانشگاه در تعامل خود با دانشجویان اصول روابط انسانی و شاخص‌های انسانی را در نظر می‌گیرند و همچنین، ارتباط این نوع رفتار با انگیزه پیشرفت ورزشی دانشجویان چگونه است؟

2. Gill and Deter

1. sport achievement motivation or sport orientation questionnaire

۰/۷۰ و ۰/۹۰ به دست آمد. از شاخص‌های آمار توصیفی برای توصیف، طبقه‌بندی و رسم نمودارها استفاده شد. در بخش آمار استنباطی نیز پس از بررسی نوع توزیع داده‌ها با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنوف، از آزمون‌های t مستقل و تحلیل واریانس یکراهه برای مقایسه بین گروه‌ها و از ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین متغیرها استفاده شد. تمامی داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS20 در سطح معناداری $P \leq 0/05$ تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها

تعداد ۱۶۰ دانشجوی کارشناسی رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان با میانگین سنی $21/66 \pm 1/77$ سال و سابقه فعالیت ورزشی $5/3 \pm 0/99$ سال در تحقیق حاضر شرکت کردند (جدول ۱).

پیروزی‌گرایی ۰/۸۲ و برای هدف‌گرایی ۰/۷۹ را نشان داد که حاکی از پایایی خوب پرسشنامه است. در تحقیق مارش^۱ (۱۹۹۴) (۱۱) ضریب آلفای پایایی معادل ۰/۹۰ برای رقابت‌جویی، ۰/۸۰ برای پیروزی‌گرایی و ۰/۹۰ برای هدف‌گرایی محاسبه شده که نمایانگر پایایی قابل قبولی است. روایی و پایایی این پرسشنامه توسط وارتن برگ و مکوجنون^۲ (۱۹۹۸) (۱۱) نیز محاسبه شد و ضریب آلفا برای رقابت‌جویی ۰/۹۶، برای پیروزی‌گرایی ۰/۸۱ و برای هدف‌گرایی ۰/۹۳ به دست آمد. در داخل کشور نیز بهرام و همکاران (۱۳۸۲) (۱۱) در هنجاریابی این پرسشنامه، پایایی ۰/۹۳ برای رقابت‌جویی، ۰/۷۶ برای پیروزی‌گرایی و ۰/۶۳ برای هدف‌گرایی را به دست آوردند. در تحقیق حاضر نیز پایایی ابعاد رقابت‌جویی، پیروزی‌گرایی، هدف‌گرایی و نیز کل پرسشنامه انگیزش پیشرفت ورزشی در یک مطالعه راهنما بر روی ۳۰ دانشجو به ترتیب برابر با ۰/۸۷، ۰/۷۳،

جدول ۱. ویژگی‌های فردی آزمودنی‌های تحقیق

ویژگی	فراوانی	درصد	درصد معتبر
جنسیت	پسر	۱۰۷	۶۴/۴
	دختر	۵۳	۳۶/۵
گرایش تحصیلی	فیزیولوژی	۵۶	۳۷/۶
	مدیریت	۳۸	۲۵/۵
	رفتار حرکتی	۲۱	۱۳/۱
	علوم انسانی ورزش	۳۴	۲۲/۸
سنوات تحصیلی	سال اول	۳۸	۲۴/۲
	سال دوم	۵۰	۳۱/۸
	سال سوم	۴۲	۲۶/۳
	سال چهارم	۲۷	۱۷/۲

برای پرسشنامه رعایت اصول روابط انسانی و ۶۲/۵ برای پرسشنامه انگیزه پیشرفت ورزشی است. در ادامه نتایج آزمون t تک‌نمونه‌ای نشان داد که میانگین امتیازات مربوط به متغیرهای رعایت اصول روابط انسانی، انگیزه پیشرفت ورزشی و خرده‌مقیاس‌های آن همگی به صورت معناداری

بر اساس تجزیه و تحلیل داده‌ها میانگین امتیاز پرسشنامه رعایت اصول روابط انسانی برابر $83/22 \pm 16/62$ و میانگین امتیاز برای پرسشنامه انگیزه پیشرفت ورزشی $102/06 \pm 12/96$ به دست آمد که امتیازات هر دو پرسشنامه بالاتر و بیشتر از مقدار متوسط فرضی ۷۵

بالاتر از مقدار متوسط فرضی (ارزش عددی ۲/۵) بوده و در وضعیت نسبتاً مناسبی‌اند (جدول ۲).

جدول ۲. نتایج آزمون t تک‌نمونه‌ای برای بررسی میانگین متغیرها

Test value = ۲/۵						
نام متغیر	میانگین	انحراف معیار	تفاوت میانگین	t	درجه آزادی	معناداری
رعایت اصول روابط انسانی	۲/۷۷۲	۰/۷۵۴	۰/۲۷۲	۴/۵۶۶	۱۵۹	*./۰۰۱
انگیزه پیشرفت ورزشی	۴/۰۸۲	۰/۵۱۸	۱/۵۸۲	۳۸/۶۰۵	۱۵۹	*./۰۰۱
رقابت‌جویی	۴/۰۱۱	۰/۵۸۴	۱/۵۱۱	۳۲/۷۲۰	۱۵۹	*./۰۰۱
پیروزی‌گرایی	۴/۰۷۱	۰/۶۲۱	۱/۵۷۱	۳۱/۹۷۷	۱۵۹	*./۰۰۱
هدف‌گرایی	۴/۲۰۲	۰/۵۳۳	۱/۷۰۲	۴۰/۳۷۹	۱۵۹	*./۰۰۱

اصول روابط انسانی و انگیزه پیشرفت ورزشی و هیچ‌کدام از خرده‌مقیاس‌های آن رابطه معناداری وجود ندارد (جدول ۳).

بررسی روابط بین رعایت اصول روابط انسانی و انگیزه پیشرفت ورزشی و خرده‌مقیاس‌های آن با استفاده از آزمون ضریب همبستگی پیرسون مشخص کرد که بین رعایت

جدول ۳. ارتباط بین رعایت اصول روابط انسانی و انگیزه پیشرفت ورزشی

متغیر	رقابت‌جویی	پیروزی‌گرایی	هدف‌گرایی	انگیزه پیشرفت
رعایت اصول روابط انسانی	۰/۰۰۲	-۰/۰۲۰	-۰/۰۲۵	-۰/۰۱۱
ضریب همبستگی (r)	۰/۹۷۹	۰/۷۹۹	۰/۷۵۵	۰/۸۸۶
سطح معناداری (p)				

اصول روابط انسانی و انگیزه پیشرفت ورزشی و خرده‌مقیاس‌های آن بر اساس جنسیت دانشجویان از آزمون t استفاده شد و نتایج آن در جدول ۵ ارائه شده است.

در ادامه بررسی روابط بین سابقه ورزشی و رعایت اصول روابط انسانی و انگیزه پیشرفت ورزشی خرده‌مقیاس‌های آن نشان داد که سابقه ورزشی با همه آنها رابطه معناداری دارد (جدول ۴). در آخر به منظور بررسی تفاوت در میزان رعایت

جدول ۴. ارتباط بین سابقه ورزشی و رعایت اصول روابط انسانی و انگیزه پیشرفت ورزشی

متغیر	رعایت اصول روابط انسانی	رقابت‌جویی	هدف‌گرایی	انگیزه پیشرفت
سابقه ورزشی	۰/۲۸۴	۰/۳۰۳	۰/۲۹۱	۰/۲۴۱
ضریب همبستگی (r)	۰/۰۱۵	۰/۰۰۱	۰/۰۰۲	۰/۰۱۲
سطح معناداری (p)				

جدول ۵. تفاوت در رعایت اصول روابط انسانی و انگیزه پیشرفت ورزشی براساس جنسیت

متغیر	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار t	درجه آزادی	سطح معناداری
رعایت اصول روابط انسانی	پسر	۸۵/۴۹	۲۴/۹۷	-۱/۲۴۹	۱۳۳	۰/۲۱
	دختر	۸۰/۱۰۴	۲۲/۱۰			
انگیزه پیشرفت ورزشی	پسر	۱۰۱/۰۹	۱۳/۷۸	۱/۱۹۹	۱۴۸	۰/۲۳
	دختر	۱۰۳/۸۳	۱۲/۵۶			
رقابت‌جویی	پسر	۵۲/۳۳۹	۷/۹۰	۰/۲۲۲	۱۵۳	۰/۸۲
	دختر	۵۲/۰۴۹	۷/۶۵			
پیروزی‌گرایی	پسر	۲۳/۷۶۷	۳/۷۵	۲/۹۵۵	۱۵۴	*۰/۰۰۱
	دختر	۲۵/۵۷۸	۳/۵۶			
هدف‌گرایی	پسر	۲۴/۸۴۰	۳/۳۵	۱/۹۵۲	۱۵۵	*۰/۰۵
	دختر	۲۵/۸۷۷	۲/۹۲			

بحث و نتیجه‌گیری

هدف تحقیق حاضر تعیین ارتباط رعایت اصول روابط انسانی از سوی استادان با انگیزه پیشرفت ورزشی دانشجویان تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان بود. در این زمینه، با توجه به نتایج به‌دست‌آمده در بررسی رعایت اصول روابط انسانی از سوی استادان و مربیان مشخص شد که میانگین به‌دست‌آمده از میانگین فرضی جامعه بالاتر است و تفاوت معناداری بین آنها وجود دارد. این یافته حاکی از این است که در دیدگاه دانشجویان، استادان و مربیان دانشگاه اصول روابط انسانی را در رفتارهای خود به‌صورت نسبتاً مناسب رعایت می‌کنند. در مورد این یافته گفت که با وجود رعایت تا حد قابل قبول اصول و چارچوب‌های مربوط به روابط انسانی از سوی استادان و مربیان دانشگاه در رفتار، تعاملات و مناسبات خود با دانشجویان، با توجه به میانگین امتیازات کسب‌شده و در نظر گرفتن موضوع بهبود حداکثری در حیطه رفتار و روابط توصیه می‌شود استادان و مربیان دقت و اهتمام بیشتری در این زمینه اعمال کنند. این نتایج با یافته‌های بیشتر مطالعات انجام‌گرفته در این زمینه از جمله پارش^۱ (۲۰۰۷) در مورد ویژگی‌های مربی مثل داشتن صبر و

حوصله، انضباط، انصاف، تعهد، توانایی هدایت از طریق ارائه مصادیق، قصد یادگیری، توجه به همه شاگردان (۱۸)، تحقیق بورتولی، روباذا و سیاباردو (۱۹۹۵) که نشان داد ورزشکاران جوان اغلب به‌دنبال مربی بهتر و برقراری رابطه مثبت بین مربی و ورزشکارند (۱۹)، سالمین و لوکونن (۱۹۹۶) که گزارش کردند رفتارهای دموکراتیک مربی (توجه به نظرها و احساسات ورزشکاران) رابطه بهتری با ارزیابی‌های مربی دارد (۲۰)، عندلیب و احمدی (۱۳۸۶) که به‌کارگیری معیار روابط انسانی و برخورداری از ویژگی‌های شخصیتی مطلوب در بین استادان دانشگاه را بالاتر از میانگین گزارش کردند (۲۱)، همچنین با نتایج پیامی آزاد، عزیزاده، روئین و رفیعی جاوید (۱۳۸۸) در مورد نبود اختلاف فاحش بین نظرهای مدیران و معاونان مدارس سما استان مازندران در مورد میزان آشنایی با اصول روابط انسانی (۲۲)، همخوانی دارد.

از طرفی نتایج مربوط به انگیزه پیشرفت ورزشی و خرده‌مقیاس‌های آن مشخص کرد که میانگین به‌دست‌آمده به‌طور چشمگیری بالا و در حد مطلوب است و مقایسه میانگین امتیازات حاصله با میانگین فرضی جامعه وجود تفاوت معناداری را از لحاظ آماری نشان داد. این یافته به

3. Salminen, S., & Liukkonen, J.

1. Parsh

2. Bortoli, L. Robazza, C. and Ciabardo, S.

احتمال زیاد دلالت بر آن دارد که دانشجویان تربیت بدنی در مورد پیشرفت ورزشی از انگیزه بالایی برخوردارند و می‌توانند با استفاده مناسب و بهینه از این انگیزه سطح بالا به سطوح مهارتی و علمی مطلوب دست یابند. بنابراین از آنجا که داشتن انگیزه مناسب و کافی برای پیشرفت در هر کاری لازم و ضروری است، و با توجه به وجود انگیزه پیشرفت ورزشی مناسب و شایان ملاحظه دانشجویان در زمینه ورزش برای استادان و مربیان فرصتی و ضرورتی فراهم می‌آورد تا با برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری مناسب از طریق بهره‌گیری از انگیزه سطح بالای دانشجویان امکان پیشرفت و توسعه مطلوب و قابل قبول دانشجویان را در مهارت‌های تئوری و عملی فراهم کنند. این یافته با نتایج تحقیق پورآتشی و همکاران (۱۳۹۳) در خصوص انگیزه پیشرفت دانشجویان و لزوم مدیریت صحیح عوامل تأثیرگذار بر انگیزه پیشرفت دانشجویان (۲۳)، زوبر و کانزلمن (۲۰۱۳) در مورد تأکید بر ارتباط بین انگیزه پیشرفت و عملکرد ورزشکاران به‌عنوان معیار بالقوه استعداد ورزشی (۲۴)، همخوانی دارد.

بررسی روابط بین رعایت اصول روابط انسانی و انگیزه پیشرفت ورزشی و خرده‌مقیاس‌های آن در بین دانشجویان رابطه معناداری را از نظر آماری نشان نداد. به عبارت دیگر، از نظر دانشجویان رعایت اصول روابط انسانی و انگیزه پیشرفت ورزشی دو متغیر جدا از هم هستند و تغییرات یکی ارتباط چندانی با دیگری ندارد و عوامل تأثیرگذار بر آنها، متفاوت است. در تفسیر این موضوع می‌توان گفت با اینکه دانشجویان دیدگاه مثبتی در مورد رعایت اصول روابط انسانی از سوی استادان و مربیان دارند و رفتار آنها را در این زمینه نسبتاً مطلوب ارزیابی می‌کنند، ولی در نظر آنان این نوع رفتار استادان و مربیان روی انگیزه پیشرفت ورزشی آنها اثر چندانی ندارد و انگیزه آنها به عوامل دیگری شاید مثل علایق درونی،

تأثیر گروه همسالان و هم‌رودی‌ها، کسب مهارت در ورزش، کسب مقبولیت و موفقیت اجتماعی، کسب آمادگی برای آینده شغلی و حرفه‌ای بستگی داشته باشد. این نتایج با یافته‌های تحقیق آمووسی و هورن^۲ (۲۰۰۱) در مورد تأثیر رفتار مربیان بر انگیزش درونی ورزشکاران متفاوت است. همچنین نتایج تحقیق حاضر با یافته‌های طالب‌زاده شوشتری و پورشافعی (۱۳۹۰) که ویژگی‌های فردی و روابط انسانی را در انگیزه دانشجویان مؤثر گزارش کردند (۲۵)، متفاوت است. یافته دیگر این مطالعه وجود رابطه معنادار بین سابقه ورزشی دانشجویان با رعایت اصول روابط انسانی و با ابعاد رقابت‌جویی، هدف‌گرایی و انگیزه پیشرفت است. ارتباط بین سابقه ورزشی دانشجویان و رعایت اصول روابط انسانی، رابطه معکوس است، یعنی با افزایش سال‌های فعالیت و سابقه ورزشی دانشجویان دیدگاه او در مورد میزان رعایت اصول روابط انسانی در تعاملات بین استادان و مربیان منفی‌تر می‌شود. به عبارت دیگر، دانشجویان با سابقه ورزشی بیشتر انتظار دارند که استادان و مربیان در ارتباط با آنان اصول و چارچوب‌های رفتار انسانی را بیشتر رعایت کنند. ارتباط بین سابقه ورزشی و بعد رقابت‌گرایی انگیزه پیشرفت ورزشی رابطه‌ای مثبت مشاهده شد؛ وجود این رابطه را می‌توان چنین بیان کرد که زمانی که دانشجویان در رشته ورزشی خاصی چندین سال فعالیت می‌کنند و به اندازه کافی مهارت و توانایی پیدا می‌کنند، در آنها حس رقابت با دیگران بیشتر به‌وجود می‌آید. از طرفی بعد هدف‌گرایی و انگیزه پیشرفت با سابقه ورزشی دانشجویان ارتباط منفی و معناداری نشان داد، وجود این ارتباط را شاید بتوان چنین تفسیر کرد که دانشجویان با سابقه ورزشی بیشتر به دلیل کسب میزان مطلوب و مناسب مهارت و توانایی ورزشی در طول سال‌های تمرین در مقایسه با دانشجویان مبتدی و دارای سابقه ورزشی کمتر که ورزش را به‌تازگی شروع

2. Amorose, A. J. and Horn, T. S.

1. Zuber, C., Conzlemann, A.

اجتماع با مسائل اجتماعی و نحوه ارتباطات در محیط و جامعه آگاهی بیشتری کسب کرده‌اند و می‌توانند درک و ارزیابی بهتری در مورد رفتارها و تعاملات استادان و مربیان داشته باشند. در مورد وجود اختلاف در انگیزه پیشرفت ورزشی و خرده‌مقیاس‌های آن براساس سال ورودی دانشجویان تفاوت معناداری مشاهده نشد. این یافته حاکی از آن است که دانشجویان ورودی‌های مختلف از انگیزه پیشرفت ورزشی مشابهی برخوردارند و با در نظر گرفتن امتیازات انگیزش آنها این موضوع نکته مثبتی تلقی می‌شود و نشان از اهمیت پیشرفت و رشد مهارتی و علمی ورزشی یکسان برای همه دانشجویان تربیت بدنی با ورودی‌های مختلف دارد.

تقدیر و تشکر

این مقاله از طرح پژوهشی با حمایت مالی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان به شماره ۱۱۴۸۶ / ۱۵ - ASMU/۱۴۴۳۱ استخراج شده است. از همکاری صمیمانه استادان، مربیان و دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان تشکر و قدردانی می‌شود.

کرده‌اند و می‌خواهند از لحاظ مهارتی به سطح قابل قبولی برسند، از انگیزه پیشرفت کمتری برخوردارند.

در ضمن یافته‌ها نشان داد که از لحاظ جنسیتی و گرایش تحصیلی تفاوتی در امتیازات رعایت اصول روابط انسانی وجود ندارد. این یافته بیان می‌کند که دانشجویان دختر و پسر در مورد میزان رعایت اصول روابط انسانی از سوی استادان و مربیان نسبت به خود دیدگاه مشابهی دارند و رفتار آنها را به‌طور یکسانی ارزیابی می‌کنند. همچنین تحصیل در گرایش‌های مختلف تربیت بدنی هم اختلافی در دیدگاه دانشجویان نسبت به بهره‌گیری و استفاده استادان و مربیان از اصول و مقررات انسانی در تعاملات خود با آنان به وجود نمی‌آورد. از سوی دیگر، بررسی وجود تفاوت در انگیزه پیشرفت ورزشی با در نظر گرفتن جنسیت دانشجویان، نتایج تنها وجود تفاوت معنادار در ابعاد پیروزی‌گرایی و هدف‌گرایی انگیزه پیشرفت ورزشی را نشان داد. با بررسی میانگین‌های به‌دست‌آمده این یافته دلالت بر این دارد که دانشجویان دختر در مقایسه با دانشجویان پسر از لحاظ انگیزه کسب پیروزی و داشتن هدف ورزشی در وضعیت مطلوب‌تری قرار دارند، از این رو پیشنهاد می‌شود برنامه‌ها و اقدامات لازم به‌منظور افزایش انگیزه در دانشجویان پسر از سوی استادان و مربیان به اجرا درآید.

همچنین براساس سال ورودی دانشجویان مشخص شد که دیدگاه دانشجویان در مورد رعایت اصول روابط انسانی براساس سال ورودی آنها متفاوت است و این تفاوت بین دیدگاه دانشجویان سال دومی با سال چهارمی است. با مراجعه به میانگین‌های به‌دست‌آمده برای ورودی‌های مختلف مشخص شد که دانشجویان سال آخر دیدگاه مثبت‌تری در زمینه رعایت اصول روابط انسانی از سوی استادان و مربیان دارند و رفتارهای آنان در تعاملات با دانشجویان را بهتر و مناسب‌تر ارزیابی می‌کنند. ارزیابی مطلوب‌تر رعایت اصول روابط انسانی از سوی استادان و مربیان از نظر دانشجویان ترم بالایی شاید به این دلیل باشد که آنها با توجه به سال‌های حضور در دانشگاه و

منابع و مأخذ

1. Mir Kamali SM. Behavior and Relationships in Organization and Management. Tehran. Yastroon Publishing. 2004; 22-30. (In Persian)
2. Francis B. Human relationships. Translated by Sarvari Mohammad Hossein. Tehran, Abad Publishing. 2000; 120-127. (In Persian)
3. Bolton R. Psychology of Human Relations. Translated by Hamid Reza Sohrabi, Tehran, Roshd Publications. 2004; 45. (In Persian)
4. Sarmad GA. Human Relations in Educational Organizations. Tehran: Samt. 1999; 240-260. (In Persian)
5. Gohari A. Students' Attitude toward Principles of Human Relations by Faculty and University Staff. Journal of New Thoughts in Educational Sciences. Islamic Azad University of Roodehen. 2006; 1(3): 46-52. (In Persian)
6. Minuchin, P. P., & Shapiro, E. K. The school as context for social development. In P. H. Mussen (Ed.), Handbook of child psychology. New York: Wiley. 1983; (4th ed., Vol. 6, pp. 197-274).
7. Azizi N. Investigating the Challenges and Failures of Undergraduate Humanities in Students' Viewpoints. Iran Higher Education. 2008; 1(2): 1-20. (In Persian)
8. Turani H, Yazdani MM. Investigating the Relationship between Principles of Human Relations and Productivity of Girls' High School Principals in Tehran. Journal of Educational Innovation. 2009; 29: 75-100. (In Persian)
9. Keshavarzi A, Talepasand S. Evaluation of Teachers Relationship Management Components Using Isfahan Middle School Principals. Curriculum Research (Knowledge and Research in Educational Sciences-Curriculum). 2008; Volume 22, Number 19: 133-144. (In Persian)
10. Vaez Mousavi SMK. Sport Psychology. Samt Publishing. 2007; 150-163. (In Persian)
11. Bahram A, Shafizadeh M, Khalaji H, Sanatkaran A. Determining the Reliability and Validity of the Athleticism Questionnaire among Students, Students and Athletes. Research project of Institute of Physical Education and Sport Sciences. 2003; 45: 50-75. (In Persian)
12. Akbari Balootbangan A. Simple and Multiple Relationship between Self-efficacy, Achievement Goals, and Achievement Motivation in Predicting Academic Achievement among Students of Semnan University of Medical Sciences. Iranian Journal of Medical Education. 2014; 14 (9): 796-805. (In Persian)
13. Mark HA. Dictionary of Sport Science. Translated by Hussein Sandgol. Tehran, National Olympic Committee Publications. 1997; p 3. (In Persian)
14. Yoo, J., Kim, BJ. Young Korean athletes' goal orientation and sources of enjoyment. Department of physical education, Chung-ang University, Seoul, Korea. 2002; 1043-1049.
15. Zuber, C., Conzlemann, A. The impact of the achievement motive on athletic performance in adolescent football players. European Journal of Sport Science. 2013; 475-483. DOI 10.1080/17461391.2013.837513.

16. Lavan, W., Gill, D.L. Psychological Dynamic of Sport and Exercise. Human Kinetics, Second Edition Chapter. 2000; 8.103-125.
17. Noorbakhsh P. Comparative study of self-esteem and self-concept of athlete and non-athlete high school boys in Ahvaz and their relationship with academic achievement. Harakat. 2004; No. 21:19-32. (In Persian)
18. Parsh, D. 8 Steps to a Coaching Philosophy. Coach & Athletic Director. 2007; 76(9): 56-57.
19. Bortoli, L., Robazza, C., & Giabardo, S. Young athletes' perception of coaches' behavior. Perceptual and Motor Skills. 1995; 81: 1217-1218.
20. Salminen, S., & Liukkonen, J. Coach-athlete relationship and coaching behavior in training sessions. International Journal of Sport Psychology. 1996; 27: 59-67.
21. Andalib B, Ahmadi G. Application of effective teaching criteria in Islamic Azad University of Khorasgan Branch in terms of students in 2006-2007. Curriculum Research (Knowledge and Research in Educational Sciences - Curriculum Planning), 2007; 21(15): 67-82. (In Persian)
22. Payami Azad S, Alizadeh R, Roein H, Javid RH, Zahra. Study and Comparison of the Application and Principles of Human Relations by Principals and Assistants of Sama Schools of Mazandaran Province. New Approaches to School Management in the Third Millennium, Islamic Azad University of Kermanshah. 2009:19. https://www.civilica.com/Paper-SMMSMTM01-SMMSMTM01_038.html. (In Persian)
23. Pour Atashi M, Movahed Mohammadi H, Rezvanfar A, Hosseini SM. Investigating the effects of Intelligence beliefs and achievement motivation on learning strategies and academic performance of agricultural students. Iranian Journal of Agricultural Economics and Development Research 2014; 45 (20): 363-372. (In Persian)
24. Amorose, A.J., Horn, T.S. Pre- to post-season changes in intrinsic motivation of first year college athletes" relationships with coaching behavior and scholarship status. Journal of Applied Sport Psychology. 2001; 13: 355-373.
25. Talebzadeh SL, Pourshafi H. Successful Professors' Documents on Promoting Academic Motivation in Birjand University Students. Research and Planning in Higher Education. 2011; Volume 17, Number 2 (60): 81-98. (In Persian)

The Relationship of Applying Principles of Human Relations by Professors with Sport Achievement Motivation of Physical Education Students

Yousef Yavari*¹ - Mehdi Bashiri² - Farhad Khoshnevis³ - Akram Faridi⁴

1.Associate Professor of Sport Management, Department of Sport Sciences, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran 2.Assistant Professor of Sport Management, Department of Sport Sciences, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran 3. MSc of Sport Management, Department of Sport Sciences, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran 4.B.A of Sport Management, Department of Sport Sciences, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran

(Received: 2015/12/01; Accepted: 2016/06/23)

Abstract

The study examined the relationship of applying principles of human relations by professors and instructors with sport achievement motivation of physical education students. The study population included all male and female students of physical education and sport sciences of Azerbaijan Shahid Madani University (N=252) and 160 subjects randomly completed Gohari (2011) human relations principles questionnaire and Gill and Dieter (1988) sports achievement motivation questionnaire. Independent t test and one-way ANOVA were used to examine the groups and Pearson correlation coefficient was used to examine the relationship of variables at $P \leq 0.05$. The results showed that although mean scores of applying principles of human relations and sport achievement motivation were above average, there was not a significant relationship between applying the principles of human relations and sport achievement motivation and its subscales. There was a significant relationship between athletic experience of students and applying the principles of human relations and sport achievement motivation ($P < 0.05$). Also, there was a significant difference in mean scores of victory and goal orientation dimensions of sport achievement motivation between male and female students ($P < 0.05$). Students' viewpoints on applying the principles of human relations were different based on their entrance year. It seems that sport achievement motivation in physical education students is associated with factors other than applying the principles of human relations by their professors. But given the importance attached to applying the principles of human relations, the observance of these principles by professors has always been emphasized and it will surely affect the development of other life and educational dimensions of students.

Keywords

Professor, Sport Achievement, Physical Education Students, Human Relations, Sport Orientation.

---

* Corresponding Author: Email: yavarif@yahoo.com ; Tel: +989144134599